

Sygn. akt VII U 1223/17

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodnicząca **SSO Sylwia Dembska**

Protokolant p.o. staż. B. C.

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2017 roku w Poznaniu

odwołania **R. N.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 6 lutego 2017 r. znak (...)

w sprawie **R. N.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o należności z tytułu składek

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że odwołujący R. N. nie posiada zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r.

SSO Sylwia Dembska

UZASADNIENIE

Decyzją z 6 lutego 2017 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że R. N. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zadłużenie z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 46.264,89 zł, w tym z tytułu składek na:

1/ ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r. – 16.650,92 zł należności głównej, 19.032 zł odsetek, 23,20 zł kosztów upomnienia,

2/ ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r. – 3.766,52 zł należności głównej, 4.320 zł odsetek, 23,20 zł kosztów upomnienia,

3/ Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2006 r. do października 2006 r. – 1.137,45 zł należności głównej, 1.300 zł odsetek za zwłokę, 11,60 zł kosztów upomnienia.

W uzasadnieniu wskazano, że płatnik składek nie dopełnił obowiązku określonego w art. 46 ust. 1 u.s.u.s., w związku z czym organ rentowy określił wysokość zadłużenia. Załącznik do decyzji stanowi szczegółowe zestawienie należności.

Od tej decyzji w ustawowo przewidzianym trybie i terminie odwołał się R. N., działając w imieniu własnym, wnosząc o uchylenie decyzji oraz ponowne rozpatrzenie sprawy. Odwołujący podniósł zarzut przedawnienia dochodzonych należności, a z ostrożności – nierozważenia okoliczności faktycznych i prawnych, które miały bezpośredni wpływ na powstanie zobowiązań.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał dotychczasowe stanowisko i podniósł, że bieg terminu przedawnienia został zawieszony w związku ze złożeniem przez płatnika wniosku o umorzenie należności, zaś 26 lipca 2014 r. uprawomocniła się decyzja dotycząca umorzenia postępowania abolicyjnego.

Decyzją zmieniającą z 14 lipca 2017 r. organ rentowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że w uzasadnieniu dodał wpis: „Wskazane w sentencji zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia powstały z tytułu prowadzenia przez Pana R. N. działalności gospodarczej (na podstawie wpisów do ewidencji gospodarczej o numerach (...)) – wydany przez Urząd Miasta P., (...) – wydany przez Urząd Gminy w Komornikach i (...) – wydany przez Minister Gospodarki) za Pana R. N. – jako osobę prowadzącą działalność gospodarczą oraz za osoby zgłoszone do ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia”.

W dalszym toku sprawy strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Odwołujący od 01.01.2002r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą o numerze (...) pod nazwą P.. W ramach tej działalności zajmował się sprzedażą detaliczną komputerów, urządzeń i oprogramowania w sklepie przy ul. (...).

W ramach tej działalności nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Odwołujący w ramach tej działalności zatrudniał pracowników.

Oprócz tego odwołujący był jednym z (...) sp. z o.o.. wpisanej do rejestru przedsiębiorców 28 marca 2002 r. pod numerem KRS (...).

W Komendzie Wojewódzkiej Policji we W. 12 września 2005 r. wszczęto śledztwo o czyn z art. 299 § 1 k.k., tj. w sprawie mającego miejsce w latach 2004-2005 „prania brudnych pieniędzy”, poprzez wprowadzenie ich do obrotu przez (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. i Stowarzyszenie (...), polegające na przyjmowaniu środków płatniczych i pomocy w przenoszeniu własności, co miało na celu utrudnienie wykrycia ich przestępnego pochodzenia. Nadzór nad śledztwem objął Wydział V Śledczy Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu. Prokurator 6 czerwca 2006 r. wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutów siedmiu podejrzany, w tym R. N. i J. K. jako prezesom spółki B.. Następnego dnia zatrzymano wszystkich podejrzanych, którzy na mocy postanowień Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia z 9 czerwca 2006 r. zostali tymczasowo aresztowani, z czego dwoje – lecz nie odwołujący – zostało 5 września 2006 r. i 3 stycznia 2007 r. zwolnionych.

W sierpniu 2006 r. spółka (...) nie była w stanie realizować swoich zobowiązań finansowych i jeden z wierzycieli wystąpił 8 sierpnia 2006 r. z wnioskiem o ogłoszenie jej upadłości.

W wyniku analizy akt sprawy Ministerstwo Sprawiedliwości stwierdziło, że czynności procesowe były prowadzone w sposób nieskoordynowany, z pominięciem szeregu aspektów istotnych dla udowodnienia podejrzanym przestępstwa „prania brudnych pieniędzy”. Zarzuty zostały sformułowane przedwcześnie, w sposób niewyczerpujący bez uwzględnienia innych przestępstw przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową oraz przeciwko obowiązkom podatkowym. W toku śledztwa nie była na bieżąco weryfikowana konieczność utrzymywania wobec pięciu podejrzanych izolacyjnych środków zapobiegawczych, pomimo skomplikowanego i długotrwałego charakteru postępowania oraz braku perspektyw na jego szybkie zakończenie. Biorąc pod uwagę te i inne uchybienia, Prokurator Krajowy z-ca Prokuratora Generalnego wydał polecenie niezwłocznej zmiany wobec wszystkich podejrzanych

tymczasowego aresztowania na inne, stosowne, środki zapobiegawcze. Na mocy postanowienia z 26 stycznia 2007 r. Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu odwołującemu uchylono środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Stanowisko m.in. wobec faktu tymczasowego aresztowania odwołującego wyraziła Helsińska Fundacja Praw Człowieka w piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego.

Po aresztowaniu odwołujący nie prowadził działalności gospodarczej i nie miał wpływu na dalsze funkcjonowanie sklepu. Do czasu aresztowania składki za pracowników jak i składka na jego ubezpieczenie zdrowotne były opłacone prawidłowo. Pracownicy odwołującego zostali wyrejestrowani z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 1 listopada 2006 r.

Spółka (...) 16 grudnia 2008 r. została wykreślona z rejestru, przy czym data uprawomocnienia się wykreślenia z KRS to 30 grudnia 2008 r. Działalność gospodarcza odwołującego o numerze NIP (...) została wykreślona z rejestru 26 kwietnia 2013 r.

Sprawa była badana przez Sejm i znalazła swój oddźwięk w mediach.

dowód: pismo z 20 stycznia 2007 r. (k. 6-8), postanowienie z 20 lutego 2007 r. (k. 9-16), pismo z 24 czerwca 2010 r. (k. 48-52), pismo z 26 czerwca 2017 r. (k. 80), wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18 marca 2015 r. o sygn. akt II AKa 47/15 (dostęp: Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych), informacje na portalu Ministerstwa Sprawiedliwości, wydruk z (...) (k. 100 akt), Biuletyn Kancelarii Sejmu (...) nr (...) kad. 6.11.2009 r. (k. 18-54 akt), artykułu prasowe (k. 53-58 akt)

Odwołujący 11 marca 2013 r. złożył na podstawie ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą wniosek o umorzenie nieopłaconych należności za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy.

Na mocy decyzji z 27 czerwca 2014 r. nr (...) umorzono postępowanie wszczęte na wniosek z 11 marca 2013 r. jako bezprzedmiotowe, w uzasadnieniu wskazując, że ZUS ustalił, iż prowadząc pozarolniczą działalność od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2000 r. odwołujący podlegał z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, zaś w okresie od 1 stycznia 2002 r. do 6 czerwca 2006 r. wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu. Nadto według stanu na dzień 13 marca 2013 r. na koncie odwołującego nie wykazano zadłużenia na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za okres do lutego 2009 r. (figuruje wyłącznie zadłużenie niepodlegające umorzeniu na podstawie ustawy abolicyjnej). Na tej podstawie organ rentowy nie stwierdził zaistnienia przesłanek z art. 1 ust. 1 i 6 ustawy, które uzasadniałyby umorzenie należności bądź odmowę ich umorzenia.

Na koncie odwołującego figuruje odnośnie do niego samego wyłącznie zadłużenie z tytułu składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 166,66 zł za czerwiec 2006 r. od podstawy wymiaru 1.904,66 zł. Pozostałe należności figurujące na koncie wynikają ze złożonych dokumentów rozliczeniowych za zatrudnionych pracowników – M. K., W. K., R. G. i W. A..

dowód: wniosek z 11 marca 2013 r. (w aktach organu rentowego), decyzja z 27 czerwca 2014 r. (w aktach organu rentowego), zestawienie podstaw wymiaru oraz kwot składek (k. 81-86 akt), pismo organu rentowego z 14 lipca 2017 r. (k. 92 akt)

Organ rentowy 29 listopada 2016 r. wszczął postępowanie z urzędu w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP i FGŚP. Odwołujący odebrał zawiadomienie 7 grudnia 2016 r. Postępowanie zostało zakończone 19 grudnia 2016 r., o czym odwołujący został poinformowany poprzez doręczenie stosownego pisma 28 grudnia 2016 r.

dowód: zawiadomienie o wszczęciu postępowania z 29 listopada 2016 r. z potwierdzeniem odbioru korespondencji (w aktach organu rentowego), zawiadomienie o zakończeniu postępowania dowodowego z 19 grudnia 2016 r. z potwierdzeniem odbioru korespondencji (w aktach organu rentowego)

Stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego. Ich wartość dowodowa nie była kwestionowana przez strony i sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Przeprowadzony dowód z zeznań odwołującego nie wniósł nic nowego do oceny okoliczności kluczowych dla rozstrzygnięcia sprawy, aczkolwiek należy wskazać, że strona zeznawała w sposób w pełni wiarygodny, spontaniczny i rzeczowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd rozważył kwestię przedawnienia dochodzonych przez organ rentowy należności. Bezsporne było przy tym, że składki za wskazany w decyzji okres nie zostały opłacone.

Należy przypomnieć, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał na zadłużenie z tytułu:

- 1/ składek na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r.,
- 2/ składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r.,
- 3/ składek na FP i FGŚP za okres od lipca 2006 r. do października 2006 r.

Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej: u.s.u.s.) w brzmieniu nadanym ustawą z 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (dalej: ustawa z 16 września 2011 r.), która weszła w życie 1 stycznia 2012 r. należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6.

Jedynie ust. 5e art. 24 u.s.u.s. mógłby znajdować zastosowanie w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy. Przewiduje on, że w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Przy tym bieg terminu przedawnienia, o którym mowa w ust. 4, ulega zawieszeniu od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy.

Postępowanie zostało wszczęte przez organ rentowy 7 grudnia 2016 r. (data doręczenia odwołującemu zawiadomienia o wszczęciu postępowania). Od tej daty przedawnienie uległoby zawieszeniu.

Należy mieć przy tym na uwadze art. 27 ustawy z 16 września 2011 r., w świetle którego do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 u.s.u.s., którego bieg rozpoczął się przed 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od 1 stycznia 2012 r. (ust. 1), przy czym jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Oznacza to, że składki te ulegają przedawnieniu z upływem lat 10 (zgodnie z brzmieniem stosownego przepisu przed nowelizacją), o ile termin upływa wcześniej niż w ciągu 5 lat liczonych od 1 stycznia 2012 r.

W niniejszej sprawie najpóźniej wymagalne składki za październik 2006r. uległyby zatem przedawnieniu w listopadzie 2016 r., a zatem przed doręzeniem zawiadomienia o wszczęciu postępowania.

Należy przy tym zbadać, czy doszło do przerwania bądź zawieszenia przedawnienia wcześniej niż przed doręczeniem ww. zawiadomienia.

Organ rentowy podnosił, że bieg przedawnienia został zawieszony w związku ze złożeniem przez odwołującego wniosku o umorzenie z 11 marca 2013 r., który wpłynął do organu rentowego 13 marca 2013 r. Odwołujący zwrócił się w nim o umorzenie nieopłaconych należności za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność – na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 u.s.u.s. po spełnieniu określonych warunków umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za ww. okres, a także pozostałe kwoty związane z nieopłaconiem tych składek. Zgodnie z art. 1 ust. 6 zd. 1 powołanej ustawy umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres.

Oznacza to, że składki na ubezpieczenie zdrowotne ulegają umorzeniu jedynie łącznie z umorzeniem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, nigdy zaś samodzielnie.

Jak stanowi art. 1 ust. 15 bieg terminu przedawnienia należności, o których mowa w ust. 1, 6, 10 i 12, ulega zawieszeniu na okres od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13, czyli decyzji o umorzeniu należności albo o odmowie umorzenia należności.

Odwołujący podlegał od 1 stycznia 2002 r. do 6 czerwca 2006 r. wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu. Na koncie odwołującego nie figuruje zadłużenie na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za okres do lutego 2009 r. Organ rentowy mógł badać podstawę do umorzenia składek wyłącznie za osobę prowadzącą działalność podlegającą obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu jej prowadzenia.

W konsekwencji wniosek odwołującego był bezskuteczny (odwołujący w ogóle nie podlegał ubezpieczeniom społecznym w ww. okresie). Należy przy tym wskazać, że organ rentowy nie wydał ani decyzji o umorzeniu należności, ani decyzji o odmowie umorzenia należności, a jedynie o umorzeniu postępowania jako bezprzedmiotowego. Nie doszło zatem do przerwania biegu przedawnienia żadnych należności objętych niniejszym postępowaniem.

Jeśli chodzi o należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, nie mogło dojść do przerwania biegu ich przedawnienia ze względu na bezprzedmiotowość wniosku, który nie wywołał żadnych skutków prawnych. Nie została wypełniona norma powołanego art. 1 ust. 15. Ustawa przewiduje bowiem zawieszenie na okres od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13. Skoro wniosek nie mógł zostać załatwiony decyzją, o której mowa w tym ustępie, to znaczy, że nie mógł także wywołać skutku przerwania biegu przedawnienia. Celem powołanego przepisu jest przerwanie przedawnienia składek należnych, które objął wniosek do czasu wydania przez organ decyzji o umorzeniu bądź odmowie umorzenia, a nie składek, których wniosek nie dotyczył i nie mógł dotyczyć (był bezprzedmiotowy).

Z tego samego powodu nie doszło do przerwania biegu przedawnienia składek na ubezpieczenia za pracowników odwołującego. Wniosek nie wywołał żadnych skutków prawnych jako bezprzedmiotowy i nawet gdyby został załatwiony decyzją o odmowie umorzenia, nie dotyczyłby składek za pracowników odwołującego. Ani wniosek, ani postępowanie nim wszczęte nie obejmowało bowiem tych składek.

Sąd podkreśla, że przepisy o przedawnieniu muszą być wykładane ściśle i nie może być mowy o wyciąganiu z bezprzedmiotowego wniosku skutku przerwania biegu przedawnienia jakichkolwiek składek. Ustawa nie przewiduje takiej sytuacji i zapatrywanie organu rentowego w tej mierze należy uznać za całkowicie dowolne.

W nauce prawa i orzecznictwie nie budzi przy tym wątpliwości, że przedawnienie uregulowane w art. 24 ust. 4 u.s.u.s. dotyczy nie tylko składek na ubezpieczenia społeczne, ale wszystkich należności z tytułu składek, do których należy zaliczyć także inne należności, takie jak odsetki za zwłokę, koszty upomnienia, koszty egzekucyjne czy dodatkową opłatę.

Przy tym przedawnienie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne powoduje wygaśnięcie zobowiązania z tego tytułu w całości zgodnie z art. 59 § 1 pkt 9 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 u.s.u.s. W przypadku zobowiązań dotyczących składek nie ma w ogóle możliwości ich dochodzenia.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. sąd zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołujący nie jest dłużnikiem ZUS z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2006 r. do października 2006 r.

SSO Sylwia Dembska